

ENSLIGE FORSØRGERE FRA 2011 TIL 2023 – EN TODELT HISTORIE

Av Åshild Male Kalstø, Mia Danielsen og Ragnhild Ekelund

Sammendrag

Enslige forsørgere er en sammensatt gruppe, men de er overrepresentert blant familier som lever med vedvarende lavinntekt. Over tid har det blitt vanligere med delt bosted ved samlivsbrudd, og gruppen enslige forsørgere er i endring. Siden flere ytelser er rettet spesifikt mot denne gruppen, er det viktig å følge med på hvem de er og hvordan gruppen utvikler seg. I denne artikkelen undersøker vi utviklingen i antall enslige forsørgere mellom 2011 og 2023, og ser nærmere på blant annet inntekt, arbeidstilknytning og mottak av ytelser fra NAV.

I perioden fra 2011 til 2023 er det blitt færre enslige forsørgere, og i 2023 utgjorde de 125 000 personer. De fleste enslige forsørgerne er kvinner, men menn utgjør en stadig større andel. Det er grunn til å tro at dette har sammenheng med at flere foreldrepar velger delt bosted for barna etter et samlivsbrudd.

På den ene siden finner vi en positiv inntektsutvikling for enslige forsørgere generelt. Andelen med høy inntekt er størst blant menn, de født i Norge og personer over 30 år. Flere enslige forsørgere er i arbeid, også heltidsarbeid. Det har blitt langt færre mottakere av overgangsstønad i perioden, og andelen som mottar en livsoppholdsytelse fra NAV har også gått noe ned.

På den andre siden mottar en av ti enslige forsørgerne sosialhjelp i løpet av året. Noen grupper er overrepresentert blant enslige forsørgere som mottar sosialhjelp. Dette er kvinner, de under 30 år, innvandrere fra typiske fluktland, de som har tre eller flere barn, samt de som mottar en livsoppholdsytelse fra NAV. Også blant de som mottar sosialhjelp er det flere som er i arbeid over tid, men mange i denne gruppen har en svak tilknytning til arbeidsmarkedet.

<https://doi.org/10.60847/NAV.4793>

Innledning

Det er flere årsaker til at noen bor alene med barn og er enslige forsørgere. Noen er alene allerede fra fødsel, mens andre blir alene fordi den andre forelderen dør. Den vanligste årsaken er imidlertid samlivsbrudd. Mange etablerer seg dessuten på nytt etter en tid som enslig, og statusen som enslig forsørger er derfor en livsfase man kan gå inn og ut av i løpet av livet (Kjeldstad & Skevik, 2004, s. 238).

Det er fortsatt vanligst at barna bor fast hos mor etter samlivsbrudd, men det er stadig vanligere å velge en ordning med delt bosted¹. Det er likevel store demografiske og sosioøkonomiske forskjeller mellom de parene som velger dette, og de som ikke gjør det. Foreldre med de laveste husholdningsinntektene, foreldre med lav utdanning, og foreldre som ikke er yrkesaktive har lavere tilbøyelighet til å velge delt bosted enn foreldre med høyere inntekt (Wiik, 2022).

Enslige forsørgere er en sammensatt gruppe. Likevel vet vi at de, og barna deres, er overrepresentert blant familier som lever med vedvarende lavinntekt², og mange har relativt svak tilknytning til arbeidsmarkedet (Omholt, 2019; Barne- og familiedepartementet, 2023; Epland & Kirkeberg, 2016). Selv om de fleste barn i Norge har god helse, har barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt i gjennomsnitt litt dårligere helse. De har også, i gjennomsnitt, lavere utdanning, dårligere arbeidsmarkedstilknytning og lavere sosial deltakelse som voksne (Barne- og familiedepartementet, 2023).

Foreldre som bor alene med barn hele eller deler av tiden, har rett på ytelser som kompensasjon for den ekstra kostnaden det er å forsørge barn alene. Over tid har det vært endringer i familiemønstre, og gruppen

enslige forsørgere er kanskje ikke den samme i dag, som den var for bare noen få år siden. Siden det finnes flere ytelser som er rettet spesifikt mot denne gruppen, er det viktig å følge med på hvem de er og hvordan denne gruppen utvikler seg over tid. I denne artikkelen følger vi utviklingen i antall som mottar utvidet barnetrygd, overgangsstønad eller stønad til barnetilsyn fra NAV fra 2011 til 2023. Vi definerer mottakere av en av de nevnte ytelsene som enslig forsørger. Vi undersøker utviklingen i deres inntekt- og arbeidstilknytning samt mottak av ytelser fra NAV. Videre ser vi på om det er skjedd endringer i observerbare kjennetegn som kjønn, alder og fødeland. I tillegg drøfter vi om ordningene er konstruert på en hensiktsmessig måte, både i lys av våre funn og nylige forslag til endringer.

Ytelsene rettet mot enslige forsørgere

Inngangsvilkårene for å få utvidet barnetrygd er videre enn inngangsvilkårene for overgangsstønad og stønad til barnetilsyn. Dette innebærer at man uten å endre livssituasjon, kan regnes som enslig forsørger innenfor ett regelverk, men ikke i andre. Barnetrygden er en universell ytelse som skal «bidra til å dekke utgifter til forsørgelse av barn» (Barnetrygdloven, 2002). Utvidet barnetrygd er et tillegg til den ordinære barnetrygden. Den utbetales til ugifte, skilte, separerte og gjenlevende som bor alene med barn, og skal dekke merutgiftene enslige har (Barnetrygdloven, 2002). Det som er avgjørende er sivilstatus, og at man har en egen husholdning.

Overgangsstønad og stønad til barnetilsyn er derimot behovsprøvde ytelser, og er ment som hjelp til selvhjelp for at enslige forsørgere skal komme inn, eller bli værende, på arbeidsmarkedet (Folketrygdloven, 1997). Overgangsstønad er en livsoppholdsytelse, mens stønad til barnetilsyn skal dekke deler av utgiftene til for eksempel skolefritidsordning. Ettersom dette er ytelser med et klart mål om arbeid, stilles det aktivitetskrav fra yngste barn fyller ett år. For å motta disse ytelsene er det også krav om at man ikke kan bo for nært den andre forelderen, og at foreldrene ikke kan tilbringe for mye tid sammen (se tabell 1 for mer informasjon om de forskjellige ytelsene).

¹ Avtale om delt fast bosted etter Barnelova, 1981, § 36 innebærer at barnet bor fast hos begge foreldrene. Den barnet bor fast hos har rett til å ta større avgjørelser på vegne av barnet, som flytting innenlands, hvor barnet skal gå i barnehage, og fritidsaktiviteter (Barnelova, 1981, § 37).

² Ifølge definisjonen som SSB oftest benytter, har en person lavinntekt dersom vedkommende har en inntekt som tilsvarer 60 prosent eller mindre av medianinntekten i befolkningen, etter skatt og per forbruksenhet. Når man undersøker hvor mange som har vedvarende lavinntekt, er det vanlig å gjøre målingen over en tre- eller fireårsperiode (Hattrem, 2024).

Tabell 1. Oversikt over ytelser til enslige forsørgere. Ytelsens formål, vilkår for ytelsen og definisjon av «enslig forsørger»*

Område/ lov	Barnetrygd (Barnetrygdloven, 2002)		Stønad til enslig mor eller far (Folketrygdloven, 1997, kapittel 15)	
	Ordinær barnetrygd	Utvidet barnetrygd	Overgangsstønad	Stønad til barnetilsyn
Formål	Skal bidra til å dekke utgifter til forsørgelse av barn.	Skal bidra til å dekke merutgifter enslig mor eller far har som følge av at vedkommende bor alene med barnet i en egen husholdning. Kommer i tillegg til den ordinære barnetrygden.	Ytes til personer som på grunn av omsorg for barn er midlertidig ute av stand til å forsørge seg selv gjennom arbeid, eller trenger omstilling/utdanning for å kunne forsørge seg selv med arbeid (§15-5)	Skal dekke deler av utgiftene til barnepass til enslige foreldre som er i arbeid eller etablerer annen virksomhet. Barnepass er for eksempel barnehageplass, SFO eller dagmamma.
Hovedvilkår	Bosatt i Norge sammen med barn under 18 år. Kun en av foreldrene kan motta for felles barn som man bor sammen med.	Bosatt i Norge sammen med barn under 18 år. Må være skilt, separert, ikke samboer med barnets andre forelder, eller samboer med annen person i mer enn 12 av de siste 15 månedene.	Bosatt i Norge sammen med biologisk barn, adoptivbarn eller barn man har juridisk foreldreansvar for, med minst 60 prosent av den daglige omsorgen for barn alene. Krav til minimum 5 års botid i Norge. Krav om minst 50 % aktivitet fra barnet er ett år eller har krav på barnehageplass. Aktivitet kan være arbeid, utdanning eller arbeidssøker.	Enslig, være i arbeid, etablere egen virksomhet eller ha en sykdom som ikke er varig.
Krav for å regnes som «enslig forsørger»		Separert, skilt enke/enkemann, ikke samboer med barnets forelder, ikke samboer med annen person i mer enn 12 av siste 15 månedene	Ugift, separert eller skilt, ikke samboer. Kan ikke bo svært nært den andre forelderen, for eksempel samme hus, blokk, nærmeste bolig i samme gate eller rundt samme gårdstun. Regnes ikke lenger som enslig forsørger hvis man får et nytt barn med samme forelder som man har barn med fra før. Heller ikke hvis man er så mye sammen med den andre av barnets foreldre at du ikke regnes som enslig mor eller far.	
Varighet	For barn i alderen 0-17 år	For barn i alderen 0-17 år	Kan som hovedregel mottas i maksimalt tre år, for barn i alderen 0-7 år.	Til barnet har fullført fjerde skoleår. Ingen varighetsbegrensning.
Hva ytelsen utgjør	Barn 0-5 år: 1766 kr per barn per mnd. Barn 6-17 år: 1510 kr per barn per mnd.	2516 kroner per måned, som kommer i tillegg til den ordinære barnetrygden. Det utbetales kun ett utvidet tillegg uavhengig av antall barn. Dersom det er avtalt delt bosted, utbetales et halvt utvidet tillegg.	Full stønad utgjør 2,25 G ³ per år. Avkortes mot inntekt. Ved inntekt over 5 000 kroner i måneden eller mer før skatt, reduseres overgangsstønad med 45 øre. Utbetales ikke ved inntekt over 6 G per år.	64 prosent av dokumenterte utgifter til barnetilsyn opptil en maksimalsats som avhenger av antall barn. Utbetales ikke dersom inntekt over 6 G per år.
Annet	Dersom det er skriftlig avtale om delt bosted utbetales 50 % av den ordinære barnetrygden til hver av foreldrene.	Dersom man mottar full overgangsstønad og utvidet barnetrygd får man småbarnstillegg for barn under 3 år. Utgjør 696 kr i måneden fra 1. juli 2023.	Dersom man mottar full overgangsstønad og utvidet barnetrygd får man småbarnstillegg for barn under 3 år. Utgjør 696 kr i måneden fra 1. juli 2023. Fra og med yngste barn fyller ett år er det krav om minst 50 % arbeidsrettet aktivitet.	Dersom man mottar stønad til barnetilsyn, bruker man av treårsperioden for overgangsstønad. Dette gjelder hvis man <ul style="list-style-type: none"> - Har rett til overgangsstønad uten å ha søkt - Har rett til overgangsstønad, men valgt å ikke få - Har innvilget overgangsstønad, men inntekten er så høy at den avkortes helt.

*Det finnes egne regler for regulering av ytelsene etter EØS-regelverket. Disse omtales ikke her.

Kilde: Barnetrygdloven (2002), Folketrygdloven (1997), <https://www.nav.no/overgangsstonad-enslig>, <https://www.nav.no/barnetilsyn-enslig>, <https://www.nav.no/utvidet-barnetrygd>,

³ Grunnbeløpet i Folketrygden. Se <https://www.nav.no/grunnbeloep> for oversikt over størrelsen på G hvert år (hentet 08. mars 2024).

Ytelser til enslige forsørgere før og nå

Siden 1915 har det eksistert støtteordninger for enslige forsørgere, med ulik innretning og størrelse (Syltevik, 2018). Hvem som har blitt plassert i kategorien enslig forsørger, har blitt endret etter hvert som nye normer for samliv og forsørgerroller har utviklet seg. I 1964 ble forløperen til dagens overgangsstønad vedtatt gjennom Lov om enke- og morstrygd. Som navnet tilsier, var dette en ytelse rettet mot enker og ugifte mødre, men ikke enslige fedre, skilte eller separerte. I forarbeidene til loven ble det understreket at det er fedre som har forsørgeransvar for mødre og barn etter samlivsbrudd. Som en følge av økningen i antall skilsmisser, ble skilte og separerte inkludert i lovverket fra 1972, og fra 1981 fikk også enslige fedre rettigheter (NOU, 2017:6, s. 189). Gjennom 1970-, 80- og helt ut på 90-tallet pågikk det diskusjoner rundt samboerskapets rolle, og hvorvidt samboere med særkullsbarn skulle kunne motta ekstra økonomisk støtte (Kjeldstad & Skevik, 2004, s. 244). I 1994 ble reglene for utvidet barnetrygd strammet inn ved at

enslige som etablerer seg i nytt samboerskap blir fratatt retten til utvidet tillegg for sine særkullsbarn. Siden det ble vanligere å dele ansvar og omsorg mer likt etter samlivsbrudd, ble Barnetrygdloven i 2001 utvidet med en bestemmelse om at barnetrygden kan deles likt mellom foreldre dersom de har avtale om delt bosted (Ot.prp. nr. 57 (2000-2001)).

Andre samfunnsendringer har spilt inn, særlig når det gjelder ytelsenenes generøsitet, og når det gjelder hvilke forventninger man stiller til enslige forsørgere som mottar overgangsstønad og stønad til barnetilsyn. Utbygging av barnehager er, sammen med kvinners inntog på arbeidsmarkedet, en av de viktigste samfunnsendringene som har påvirket hvordan ytelsene har utviklet seg (Syltevik, 2018, s. 100). Samtidig som de fleste mødre er i lønnet arbeid og barna er i barnehagen, er det blitt innført aktivitetskrav knyttet til å motta livsoppholdsytelser som enslig forsørger (se faktaboks om regelverksendringer).

Endringer i barnetrygdens størrelse

Fra 28. februar 2019 økte satsen for barnetrygd for første gang siden 1996, fra 970 kroner per barn per måned, til 1 054 kroner per barn per måned. I årene etter har satsene økt flere ganger, og det har blitt innført ulike satser for barn over og under 6 år. Fra 1. januar 2024 utgjør ordinær barnetrygd for barn under 6 år 1 766 kroner per barn. For barn over 6 år utgjør den 1 510 kroner per barn.⁴

Frem til februar 2023 fikk personer med vedtak om utvidet barnetrygd fra NAV et særfradrag som førte til redusert skatt. Utvidet barnetrygd gis uavhengig av inntektsnivå, men særfradraget var forbeholdt enslige forsørgere med inntekt over et visst nivå. I 2020 var det om lag 7 800 mot-

takere av utvidet barnetrygd som hadde for lav inntekt for å få fullt særfradrag (Regjeringen, 2022). Fra 1. mars 2023 ble derfor særfradraget avvirket, og satsen for utvidet barnetrygd økt (Prop. 1 S (2022-2023)).

Barnetrygd ved delt bosted

Dersom foreldrene har en skriftlig avtale om delt fast bosted etter Barnelova (1981, § 37), kan foreldrene søke om delt barnetrygd. Den ordinære barnetrygden for hvert barn deles i to, og det utbetales et halvt utvidet tillegg til den eller de foreldrene som oppfyller vilkårene som enslig forsørger etter Barnetrygdloven, 2002, § 9.

⁴ Hentet fra <https://www.nav.no/barnetrygd#hva> (lest 07. mai 24).

Regelverksendringer for overgangsstønad og stønad til barnetilsyn

I perioden vi undersøker har det skjedd flere endringer i regelverket for overgangsstønad og stønad til barnetilsyn, disse redegjøres for her.

2012: Krav om minst 50 prosent aktivitet fra yngste barn fyller ett år. Før 2012 kunne man motta overgangsstønad uten aktivitetskrav frem til yngste barn fylte tre år (Prop. 7 L (2011–2012)).

2013: Innskrenkning i muligheten til å få en ny periode med overgangsstønad dersom man har mottatt tidligere. Personer som tidligere har mottatt en full periode, kan kun få overgangsstønad frem til barnet får rett til barnehageplass (Prop. 13 L (2012–2013)).

Mister retten til overgangsstønad dersom man har sagt opp et arbeidsforhold uten rimelig grunn i løpet av de seks siste månedene før man søker overgangsstønad (Prop. 13 L (2012–2013)).

2016: Retten til overgangsstønad og stønad til barnetilsyn opphører dersom man oppholder seg i utlandet i mer enn seks uker i løpet av ett år. Tidligere var grensen seks måneder i løpet av ett år (Prop. 115 L (2014–2015)).

Retten til overgangsstønad og stønad til barnetilsyn opphører umiddelbart dersom mottakeren får ny samboer. Tidligere kunne man ha samboer i 12 måneder før man mistet retten til ytelsene (Prop. 115 L (2014–2015)).

Man mister retten til overgangsstønad og stønad til barnetilsyn dersom man får et nytt barn med samme partner som tidligere.⁵

2021: Minimumskravet til botid i Norge for å kunne motta ytelse, ble økt fra tre til fem år. Flyktninger hadde tidligere hatt unntak fra botidskravet, men dette unntaket ble fjernet (Prop. 10 L (2019–2020)).

⁵ Det finnes ikke skriftlige forarbeider til dette lovforslaget. Forslaget ble fremmet da Stortinget behandlet Prop. 115 L (2014–2015) (NOU, 2017: 6, s. 190).

Data og metode

Analysen er en deskriptiv undersøkelse av utviklingen i antall enslige forsørgere. Dataene er hentet fra NAVs registre, med unntak av sosialhjelpstallene som vi får tilsendt fra SSB. Vi bruker stort sett beholdningstall for desember hvert år i perioden 2011 til 2023. Unntak fra dette er sosialhjelps- og inntektsdataene. Vi har informasjon om antall måneder med mottak av sosialhjelp i løpet av året. Vi vet ikke hvilke måneder de har mottatt sosialhjelp, eller om det er mottatt sammenhengende eller som enkeltmåneder. Inntektsdataene er basert på årlig inntekt (se mer info lengre ned).

Vi ser på utviklingen i ulike kjennetegn som kjønn, alder og fødeland. Disse er hentet fra NAVs kopi av folkeregisteret, tps. Vi definerer personer som er født i utlandet som innvandrere. Fødeland har vi gruppert etter SSBs standard for gruppering av land for 2023⁶. Det vi omtaler som landgruppe 1 består av land i Norden utenom Norge, EU/EFTA, Storbritannia, USA, Canada, Australia, New Zealand, mens land-

gruppe 2 består av land i Afrika, Amerika utenom USA og Canada, Asia, Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Osceania utenom Australia og New Zealand. Om sistnevnte bruker vi også fluktland.

Vi undersøker også inntektsutvikling, arbeidstilknytning og mottak av ytelser fra NAV blant enslige forsørgere.

Vi bruker årlig pensjonsgivende inntekt, samt inntekt som selvstendig næringsdrivende og inntekt fra jordbruk som inntektsmål. Vi har delt inn i inntektsgrupper basert på grunnbeløpet i folketrygden G. I 2022 utgjorde 1 G 111 477 kr. Vi har delt inn i følgende inntektsgrupper: Under 3 G i inntekt, 3 – 6 G i inntekt, over 6 G i inntekt. Sykepenger, arbeidsavklaringspenger, dagpenger er alle ytelser som regnes som pensjonsgivende inntekt, mens overgangsstønad, uføretrygd, tiltakspenger og sosialhjelp ikke gjør det. Dette er viktig å ha med seg når man tolker resultatene hvor vi har inndelt de enslige forsørgerne etter inntekt. De enslige forsørgerne som kun mottar uføretrygd, overgangsstønad og sosialhjelp vil alle være i gruppen med inntekt under 3 G, selv om de likevel har inntekt (i form av ytelse) over 3 G. De som

⁶ Se <https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/546> for mer informasjon om grupperingen av landgrupper.

ligger i gruppen over 3 G vil sort sett være personer som kombinerer ytelsene med arbeid.

Informasjon om arbeidstid er hentet fra Aa-registeret og er avtalt arbeidstid i desember hvert år. Data for desember er hentet ut i mars for å få med etterrapporteringer av arbeidstid. Vi har definert «i arbeid» som mer enn fire timer registrert avtalt arbeidstid. Vi har delt arbeidstid inn i to kategorier: «Deltidsarbeid» innebærer at personen er i arbeid 4-34 timer i uka. «Heltidsarbeid» regnes som arbeidstid på 35 timer eller mer i uka. Fra 2015 er det et brudd i dataene som viser hvor mye den enkelte jobber, det er da spesielt endring i hvordan man skiller deltidsarbeid fra heltidsarbeid. Vi har derfor sett på andel som er i jobb i alt fra 2011, mens vi skiller på deltid og heltid fra 2016.

Personer som mottar utvidet barnetrygd, overgangsstønad, eller stønad til barnetilsyn regnes som enslig forsørger i vår analyse. Dette er ytelser man må søke om. Det kan dermed være personer som har rett på disse ytelsene, men som ikke har søkt, og derfor ikke er med i datamaterialet. Utvalget inkluderer både de som mottar full og delt utvidet barnetrygd. Ved avtalt delt bosted kan begge foreldrene ha rett på utvidet barnetrygd. Da vil begge foreldrene være med i utvalget.

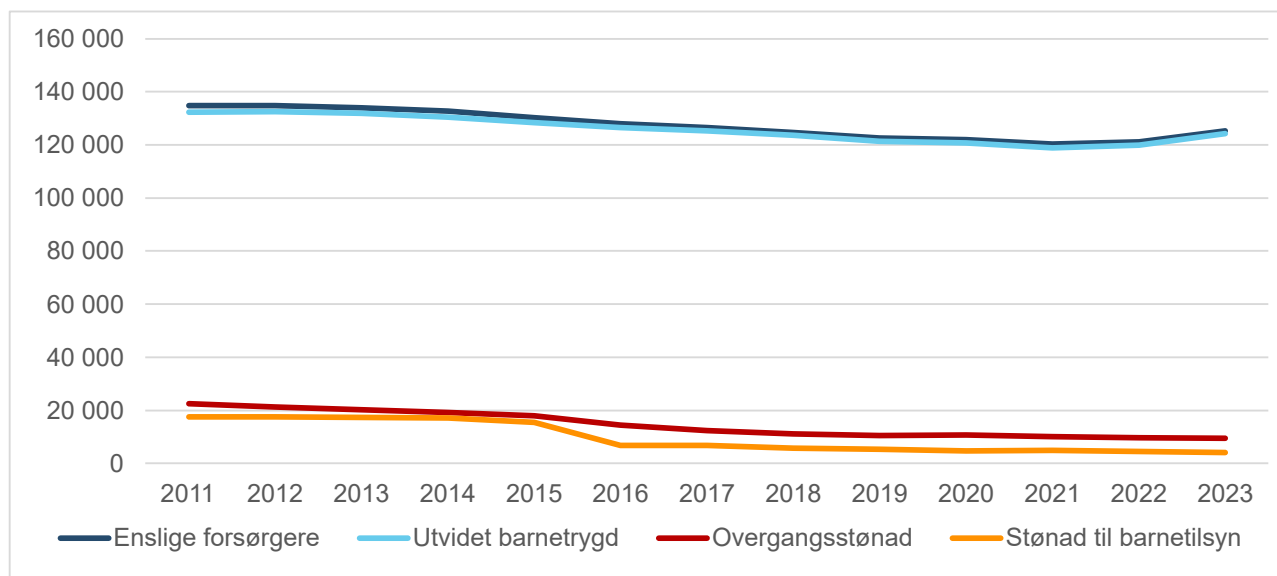
Det er også mange enslige forsørgere som mottar barnebidrag eller bidragsforskudd. Disse inntektene er ikke med i vår analyse. Danielsen og Kalstø (2023) finner at rundt 28 prosent av barna det potensielt betales barnebidrag for har en barnebidrags sak i NAV. De resterende har vi ikke opplysninger om. Siden vi kun har informasjon om de som har en bidrags sak i NAV har vi valgt å ikke ta med disse dataene i vår analyse.

Resultater

Reduksjon i antall enslige forsørgere

Fra 2011 til 2021 er det en reduksjon i antall enslige forsørgere på 11 prosent (figur 1). I 2011 var det 135 000 enslige forsørgere, mens antallet var 120 000 i 2021. I samme periode er det en tilsvarende reduksjon i antall barn som ikke er registrert bosatt med begge foreldrene sine i folkeregisteret (Statistisk sentralbyrå, 2023). I 2022 og 2023 er det en økning i antall enslige forsørgere, og i 2023 er det 125 000. Rundt en fjerdedel av økningen i disse årene skyldes nye mottakere av utvidet barnetrygd fra Ukraina. Mellom 98 og 99 prosent av de enslige forsørgerne i vårt datamateriale mottar utvidet barnetrygd, alene eller i kombinasjon med overgangsstønad eller stønad til barnetilsyn. Utviklingen i antall enslige for-

Figur 1. Antall enslige forsørgere, mottakere av utvidet barnetrygd, mottakere av overgangsstønad og mottakere av stønad til barnetilsyn. Desember 2011-2022. Antall

Kilde: NAV

sørgere følger derfor utviklingen i antall mottakere av utvidet barnetrygd tett.

Gjennom perioden utgjør de enslige forsørgernes barn i vårt utvalg mellom 75 og 78 prosent av antall barn som ikke er registrert bosatt med begge foreldrene (Statistisk sentralbyrå, 2023). Det er altså en del delte familier der foreldrene ikke mottar ytelser til enslige forsørgere. Vi antar at mange av disse har ny samboer eller ektefelle, og derfor ikke regnes som enslige forsørgere i regelverket, men det kan også være noen som ikke kjenner til rettighetene sine, eller tenker at de ikke har behov for disse ytelsene, og derfor ikke har søkt.

Fra 2011 til 2023 er det en sterk reduksjon i antall mottakere av overgangsstønad og stønad til barnetilsyn på henholdsvis 58 og 77 prosent (figur 1). I 2011 mottok 17 prosent av de enslige forsørgerne overgangsstønad og 13 prosent mottok stønad til barnetilsyn. I 2023 var andelen på henholdsvis 8 og 3 prosent.

Regelverket for overgangsstønad ble strammet inn i to omganger i perioden, i 2012 og i 2016 (se faktaboks for mer informasjon). Det er grunn til å tro at nedgangen har sammenheng med disse endringene. At flere velger delt bosted etter samlivsbrudd kan også spille inn. Andelen foreldrepar som velger delt bosted for barna ved samlivsbrudd økte fra 25 prosent i 2012 til 43 prosent i 2020 (Lyngstad et al., 2014; Wiik, 2022). Et av vilkårene for å motta overgangsstønad er at man har minst 60 prosent av den daglige omsorgen for barnet. Dersom man har avtalt delt bosted for barna vil man som regel ha en løsning, hvor hver av foreldrene har omsorgen for barnet omtrent halvparten av tiden.⁷ Dette kan derfor også medføre at færre mottar overgangsstønad og stønad til barnetilsyn.

Flere menn og innvandrere

De fleste enslige forsørgere er kvinner, men menn utgjør en stadig større andel (tabell 2). Dette skyldes

⁷ I utgangspunktet innebærer delt bosted at barnet bor fast hos begge foreldrene, og at foreldrene dermed skal være involvert når det tas viktige beslutninger i barnas liv (Barnelova § 37). Foreldre som rapporterer at de har «delt bosted» for barna i juridisk forstand, rapporterer også at de i gjennomsnitt har 15,1 dager samvær med barnet i måneden i 2020 (Wiik, 2022).

både at det er en reduksjon i antall kvinner gjennom perioden (-12 %), men også en økning i antall menn (+13 %). Det er grunn til å tro at denne endringen har sammenheng med at flere velger delt bosted. Vi anslår at 58 prosent av mennene og 18 prosent av kvinnene med utvidet barnetrygd i utvalget har delt bosted i 2023. I 2015 var de samme andelen på henholdsvis rundt 51 og 13 prosent (ikke vist). Ved delt bosted kan foreldrene dele barnetrygden, slik at hver av foreldrene får en halv barnetrygd hver.

Rundt 95 prosent av de som mottar overgangsstønad og stønad til barnetilsyn er kvinner. Selv om det er en stor reduksjon i antall mottakere av overgangsstønad og stønad til barnetilsyn gjennom perioden (figur 1), er andelen kvinner stabil.

I 2023 var 76 prosent av de enslige forsørgerne født i Norge, mens 24 prosent var innvandrere (tabell 2). Over tid utgjør innvandrerne en større del av gruppen enslige forsørgere. Det kan forklares med økt innvandring til Norge. Når vi ser på enslige forsørgere som andel av befolkningen i alderen 18–66 år med barn med barn under 18 år, er det en stabil utvikling gjennom perioden for alle landgrupper.

Tabell 2. Utviklingen i kjennetegn blant enslige forsørgere. 2011 og 2023. Prosent

	2011	2023
Andel kvinner		
Enslige forsørgere	80	76
Utvidet barnetrygd	80	76
Overgangsstønad	95	94
Stønad til barnetilsyn	95	94
Fødeland, andeler		
Norge	86	76
Landgruppe 1	4	7
Landgruppe 2	10	17
Fødeland, prosent av befolkningen 18–66 år med barn under 18 år		
Norge	11,4	10,8
Landgruppe 1	7,1	7,0
Landgruppe 2	10,0	9,7

Kilde: NAV

Positiv inntektsutvikling

Det er en positiv inntektsutvikling for enslige forsørgere gjennom perioden (figur 2). Med inntekt mener vi her pensjonsgivende inntekt, inntekt som selvstendig næringsdrivende og fra jordbruk, skogbruk og fiske. Uføretrygd, overgangsstønad og sosialhjelp er ikke pensjonsgivende. De som kun mottar disse ytelsene, vil derfor alle være i gruppen under 3 G. Det betyr altså at mange vil ha høyere inntekter enn det vi viser her. I tillegg har man ikke rett på overgangsstønad eller stønad til barnetilsyn hvis man tjener mer enn 6 G. At noen likevel har dette, kan skyldes at data måles på forskjellige tidspunkt. Inntekt måles gjennom hele året, mens vi måler mottak av stønad i desember. I 2022 har 27 prosent av de enslige forsørgerne en inntekt under 3 G, mens en tilsvarende andel har inntekt over 6 G. Det er en lavere andel enslige forsørgere med inntekt under 3 G og en større andel med inntekt over 6 G i 2022 enn i 2011. Inntektsgruppen mellom 3 og 6 G utgjør 46 prosent av de enslige forsørgerne, og andelen har holdt seg stabil.

Gjennom perioden er det store endringer i inntektsutviklingen blant de med overgangsstønad. I 2011 hadde nesten 70 prosent inntekt under 3 G, mens andelen reduseres til 39 prosent i 2022. Samtidig er det en

økning i andelen med inntekt mellom 3 og 6 G. Fra 30 prosent i 2011 til 60 prosent i 2022. Fra 2012 stilte man strengere krav til aktivitet for å kunne motta overgangsstønad. Dette er sannsynligvis grunnen til utviklingen vi ser her.

Andelen med inntekt under 3 G blant de som mottar stønad til barnetilsyn ble kraftig redusert fra 44 prosent i 2011 til 9 prosent i 2022. De fleste som mottar stønad til barnetilsyn har inntekt mellom 3 og 6 G, og andelen har økt kraftig.

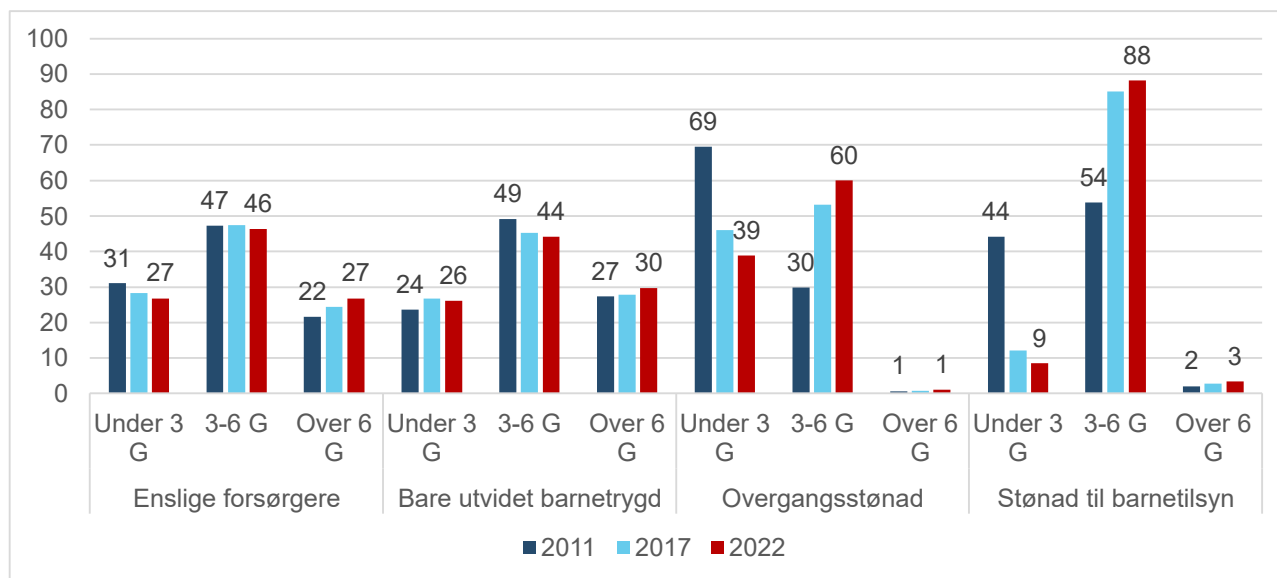
Store forskjeller i kjennetegn

Det er en positiv inntektsutvikling for alle grupper uansett hvilke kjennetegn vi skiller på (figur 4–6), men det er store forskjeller i inntektsfordelingen mellom grupper.

En langt større andel kvinner enn menn har inntekt under 3 G (figur 3). I 2022 har 31 prosent av kvinnene inntekt under 3 G, mens dette gjelder 14 prosent av mennene. Over tid har det blitt færre kvinner med lav inntekt, mens det er en liten økning blant mennene.

I det øverste inntektsintervallet er det langt større andel av menn enn kvinner. Nesten halvparten av mennene

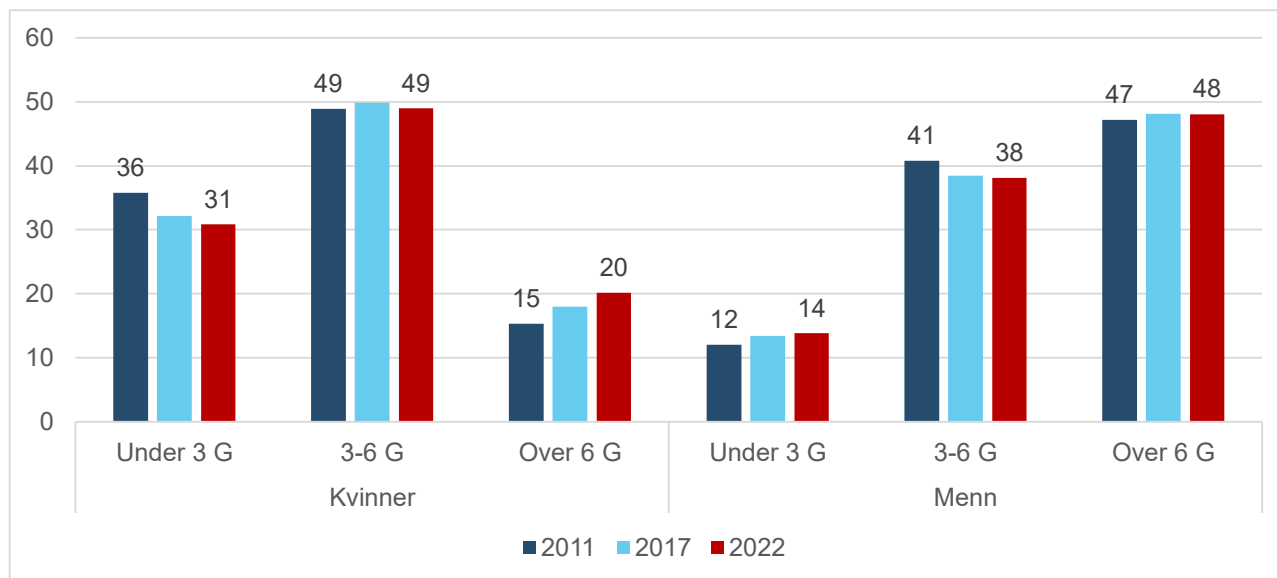
Figur 2. Andel av enslige forsørgere etter ytelser rettet mot enslige forsørgere fordelt på inntektsgrupper. Desember 2011, 2017 og 2022. Prosent

Kilde: NAV

Figur 3. Andel av enslige forsørgere etter kjønn, fordelt på inntektsgrupper. Desember 2011, 2017 og 2022. Prosent

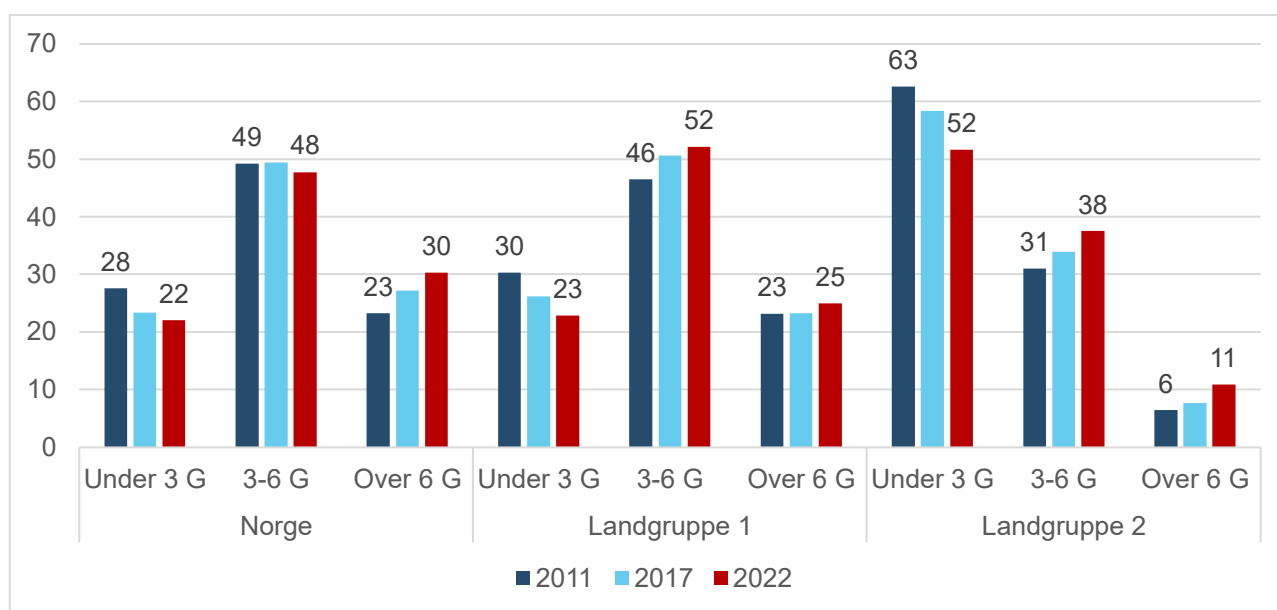

Kilde: NAV

som er enslige forsørgere har inntekt over 6 G i 2022, mens dette gjelder 20 prosent av kvinnene. Blant kvinnene har det vært en økning i andelen i denne gruppen gjennom perioden, mens mennene ligger stabilt. At

menn tjener mer enn kvinner gjelder også i befolkningen generelt. Blant sysselsatte i befolkningen i 2022 utgjorde kvinners lønn i gjennomsnitt 87,6 prosent av menns lønn (Fløtre & Strand, 2024).

Figur 4. Andel av enslige forsørgere etter fødeland, fordelt på inntektsgrupper. Desember 2011, 2017 og 2022. Prosent

Kilde: NAV

Det er også store forskjeller i inntektsfordelingen mellom ulike fødelandsgrupper (figur 4). Mens andelen med inntekt under 3 G er på 22 og 23 prosent for henholdsvis de født i Norge og landgruppe 1, er den på over 50 prosent blant de født i landgruppe 2. Det er en reduksjon i andelen med inntekt under 3 G for alle landgrupper gjennom perioden.

Flere i arbeid

Samtidig som inntekten til de enslige forsørgerne øker, er også flere i arbeid. I perioden vi studerer har andelen enslige forsørgere i arbeid økt, både blant menn og kvinner (figur 5 og figur V1). Det er særlig andelen i heltidsarbeid som har økt. Også i befolkningen generelt har sysselsettingen økt i perioden (Statistisk sentralbyrå, 2024).

I 2022 var 77 prosent av de enslige forsørgerne i arbeid. Andelen var noe høyere blant menn med 84 prosent, mens det samme gjaldt 75 prosent av kvinnene (figur 5). Sammenlignet med befolkningen generelt ser kvinnelige enslige forsørgere ut til å jobbe noe mindre enn kvinner på samme alder generelt, mens de mannlige enslige forsørgerne ligger på nivå med, eller litt over, menn på samme alder (Statistisk sentralbyrå, 2024). Menn er også oftere i full jobb, mens

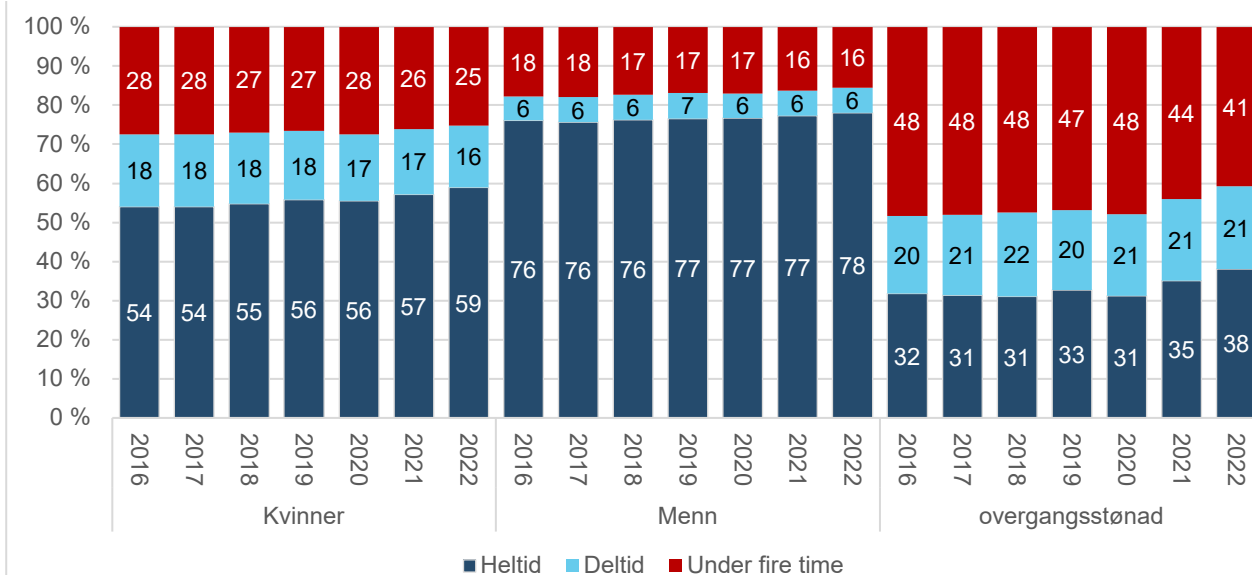
kvinner oftere jobber deltid. En del av inntektsforskjellene vi ser over henger sammen med dette.

Mottakere av overgangsstønad skiller seg fra gruppen enslige forsørgere generelt når vi ser på arbeidsmarkedstilknytning. En betydelig større andel av disse er ikke i arbeid. Mens 25 prosent av kvinnelige enslige forsørgere ikke var i arbeid i 2022, var andelen 41 prosent blant mottakere av overgangsstønad. Andelen som jobber heltid, er også betydelig lavere. Over tid reduseres imidlertid andelen uten arbeidstilknytning, samtidig som andelen i arbeid øker. Denne utviklingen kan ha sammenheng med endringen i aktivitetskravet i 2012. Det er nå krav om å være i minst 50 prosent aktivitet fra barnet fyller ett år eller fra man har barnehageplass, mens dette kravet først ble satt fra yngste barnet var 3 år før 2012. Dette har både ført til at langt færre mottar ytelsen, og at de som gjør det i større grad jobber.

Færre med livsoppholdsytelse, men flere med uføretrygd

NAV utbetaler ulike livsoppholdsytelser til personer som står helt eller delvis utenfor arbeidsmarkedet på grunn av arbeidsledighet eller sykdom. Ytelser til livsopphold inkluderer overgangsstønad, dagpenger,

Figur 5. Utvikling i enslige forsørgeres arbeidstid etter kjønn og mottak av overgangsstønad. 2011 og 2022. Prosent

Kilde: NAV

tiltakspenger, sykepenger, arbeidsavklaringspenger (AAP) og uføretrygd. En betydelig andel av enslige forsørgere mottar en livsoppholdsyttelse fra NAV (figur 6). Ved utgangen av 2022 mottok 37 prosent en eller flere slike ytelser, men det er store kjønnsforskjeller. 39 prosent av kvinnene og 20 prosent av mennene som er enslige forsørgere mottok livsoppholdsyttelser i desember 2022. I befolkningen i alderen 18-66 år var tilsvarende andel 21 prosent (NAV 2024). Menn som er enslige forsørgere ligger altså på nivå med befolkningen generelt, mens kvinner i større grad mottar livsoppholdsyttelser. Det er imidlertid også store kjønnsforskjeller i befolkningen generelt, noe som sannsynligvis betyr, at både mannlige og kvinnelige enslige forsørgere i større grad mottar livsoppholdsyttelser enn henholdsvis menn og kvinner i befolkningen generelt.

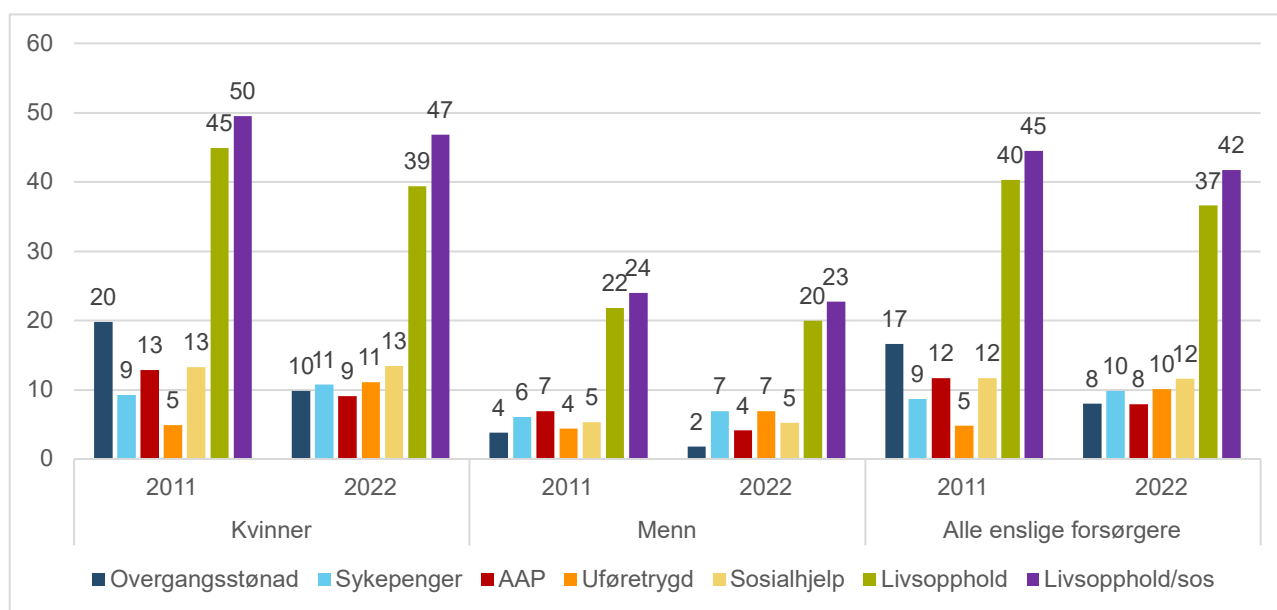
Gjennom perioden er det en reduksjon i andelen enslige forsørgere som mottar en livsoppholdsyttelse fra NAV (figur 6). Nedgangen skyldes at det er blitt færre mottakere av overgangsstønad. I 2011 mottok 20 prosent av kvinnelige enslige forsørgere overgangsstønad, mens andelen var 10 prosent i 2022 (figur 6). Tar vi bort overgangsstønad fra livsoppholdsyttelsene, ser vi en

liten økning i andelen kvinner som mottar en livsoppholdsyttelse (fra 29 til 32 prosent), mens mennene ligger stabilt (tabell V1 i vedlegget). Dette skyldes at det er svært få menn som mottar overgangsstønad.

Samtidig som færre mottar overgangsstønad, er det langt flere som mottar uføretrygd blant de enslige forsørgerne. Andel som mottar uføretrygd har også økt i befolkningen generelt, men har økt betydelig mer blant enslige forsørgere. I 2011 mottok henholdsvis 7 og 5 prosent av kvinner og menn i befolkningen 20–60 år uføretrygd (ikke vist i figur). Det samme gjaldt henholdsvis 5 og 4 prosent av kvinner og menn blant de enslige forsørgerne (figur 6). I 2022 var det 10 prosent av kvinnene og 7 prosent av mennene i befolkningen som mottok uføretrygd. Det samme gjaldt 11 og 7 prosent blant henholdsvis kvinner og menn som er enslige forsørgere (figur 6). I 2011 var det altså mindre vanlig å motta uføretrygd blant enslige forsørgerne enn i befolkningen for øvrig, mens dette bildet er snudd i 2022.

I 2011 var det mange enslige forsørgere som mottok AAP og mange av disse har sannsynligvis fått innvilget uføretrygd på et senere tidspunkt. Det er derfor naturlig å se utviklingen i disse to ytelsene samlet.

Figur 6. Andel enslige forsørgere som mottar ulike ytelser fra NAV etter kjønn og inntekt under 3 G. 2011 og 2022. Prosent

Kilder: NAV og SSB

Blant alle enslige forsørgere finner vi da kun en liten økning fra 17 til 18 prosent. Samtidig er uføretrygd en varig ytelse som få slutter å motta. Sannsynligheten for at disse vil øke sin arbeidsdeltakelse er derfor lav. Dokken (2018) finner ingen tegn til at innstrammningene i regelverket for overgangsstonad i 2012 førte til økt overgang til helserelaterte ytelser (AAP og uføretrygd) blant småbarnsmødre, men finner at flere gikk over på sosialhjelp. Denne analysen hadde imidlertid kun med data til og med 2016.

1 av 10 enslige forsørgere mottar sosialhjelp

Økonomisk sosialhjelp kalles ofte velferdsstatens siste sikkerhetsnett. For å kunne få denne ytelsen, skal alle andre muligheter for inntekt være prøvd (Lima, 2023; Sosialtjenesteloven, 2009). Mottak av sosialhjelp indikerer derfor at man ikke har tilstrekkelig økonomiske midler i form av arbeidsinntekt, trygdeytelser eller oppsparte midler til å dekke levekostnader.

Gjennom perioden vi studerer har andelen enslige forsørgere som mottar sosialhjelp en eller flere måneder ligget relativt stabilt på 11-12 prosent (figur 7). De fleste enslige forsørgere er mellom 30 og 49 år (ikke vist). I tilsvarende aldersgrupper i befolkningen mottok mellom 3 og 5 prosent sosialhjelp minst en måned per år mellom 2011 og 2020 (Dahl & Lima, 2021).

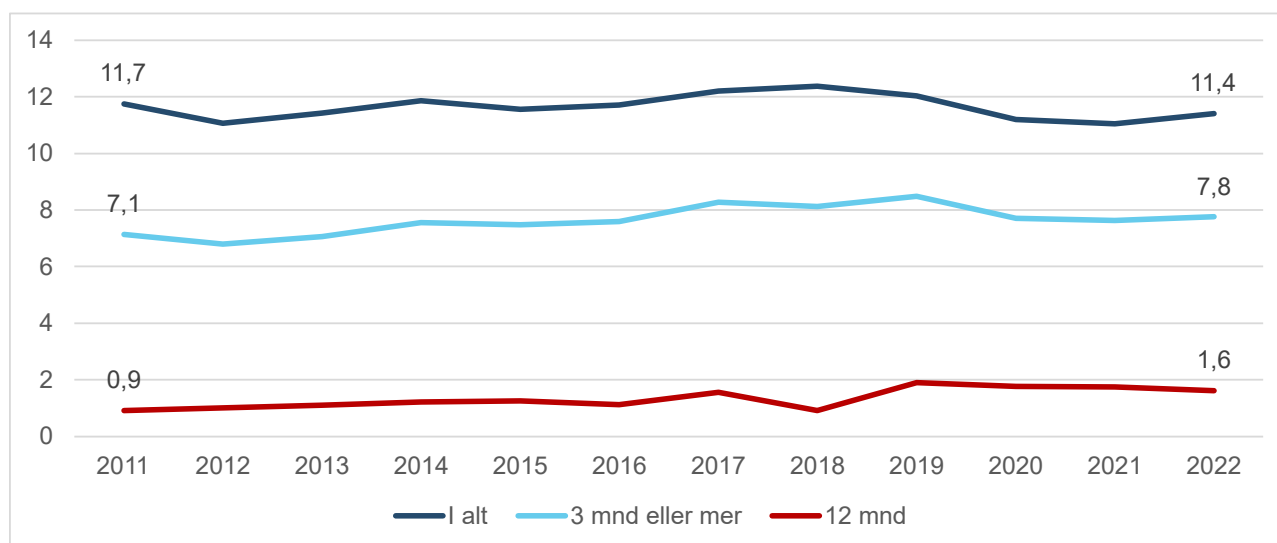
Det er altså langt mer vanlig å motta sosialhjelp blant enslige forsørgere enn i befolkningen generelt.

70 prosent av de som mottok sosialhjelp i 2022, gjorde dette i 3 måneder eller mer i løpet av året, mens rundt 14 prosent mottok det alle måneder.

De under 30 år, kvinner, personer fra landgruppe 2, de som har tre eller flere barn samt mottakere av overgangsstonad eller en annen livsoppholdsyttelse er overrepresentert blant de enslige forsørgerne med sosialhjelp (figur 8). Dette har ikke endret seg mellom 2011 og 2022. Kvinnelige enslige forsørgere, er i større grad overrepresentert blant dem som mottar sosialhjelp i 2022 enn de var i 2011. Det samme gjelder de med 3 barn eller flere. De enslige forsørgerne som mottar en livsoppholdytelse (inkludert overgangsstonad) er like overrepresentert blant sosialhjelpsmottakerne i 2022 som i 2011.

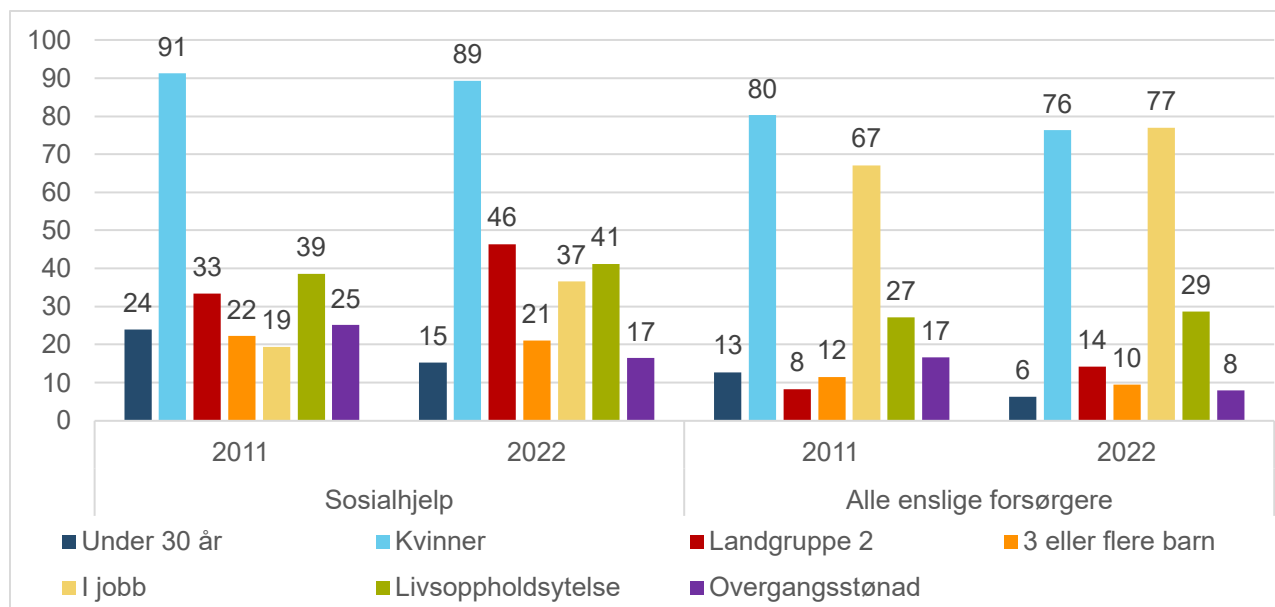
Vi har tidligere sett at stadig flere av de enslige forsørgerne er i arbeid. Dette gjelder også blant de enslige forsørgerne som mottar sosialhjelp. I 2011 var det 24 prosent av de som hadde mottatt sosialhjelp i løpet av året som var i jobb desember samme år, mens denne andelen hadde økt til 37 prosent i 2022. Hele økningen skyldes at flere er i heltidsarbeid. Andelen som mottar sosialhjelp som er i heltidsarbeid økte fra 8

Figur 7. Andel enslige forsørgere som mottar sosialhjelp i løpet av året etter lengde på mottak. 2011- 2022. Prosent

Kilde: NAV og SSB

Figur 8. Andel av enslige forsørgere som mottar sosialhjelp og andel av enslige forsørgere i alt etter ulike kjennetegn. 2011 og 2022. Prosent

Kilde: NAV og SSB

prosent i 2011 til 21 prosent i 2022. Økningen har vært større blant de som mottar sosialhjelp enn blant enslige forsørgere generelt. Selv om det fortsatt er store forskjeller i arbeidsdeltakelse mellom enslige forsørgere generelt og de som mottar sosialhjelp, ser det altså ut til at arbeidstilknytning har mindre å si over tid. Dette stemmer overens med annen forskning som har vist at stadig flere av de som mottar sosialhjelp er i arbeid (Souri & Grebstad, 2023; Lima, 2023). Blant sosialhjelpsmottakere generelt i 2022 var ca. 10 prosent i heltidsarbeid (Lima, 2023). Det er altså flere av de enslige forsørgerne med sosialhjelp som også er i heltidsjobb enn i befolkningen. Dette må imidlertid tolkes med forsiktighet, siden vi har sett på mottak av sosialhjelp gjennom hele året, men kun målt arbeidstid i desember.

Oppsummering og diskusjon

Færre enslige forsørgere, men flere menn

Mellom 2011 og 2021 reduseres antall enslige forsørgere med 11 prosent fra 135 000 til 120 000. Dette er tilsvarende nedgangen i antall barn som er bosatt med bare en av foreldrene sine. I 2022 og 2023 økte antall enslige forsørgere igjen. Økningen skyldes en økning

i antall mottakere av utvidet barnetrygd. En fjerdedel av økningen skyldes flere mottakere fra Ukraina. Beløpet for utvidet barnetrygd sto stille frem til 2019, og man har derfor fått stadig mindre igjen for pengene. I 2019 økte beløpet marginalt fra 970 til 1 054 kr. I 2023 økte satsen med mer enn det dobbelte, til 2 516 kr, samtidig som særfradraget til enslige ble avvirket. Dette kan ha bidratt til at flere enslige forsørgere søkte om, og fikk innvilget, utvidet barnetrygd.

Gjennom perioden øker antall og andel mannlige enslige forsørgere. Det er grunn til å tro at dette har sammenheng med at flere foreldrepar velger delt bosted for barna etter samlivsbrudd, og dermed deler på den utvidede barnetrygden. Vi anslår at det i perioden fra 2010 til 2023 har vært en økning på 18 prosent i antall som velger delt bosted for barna blant foreldrepar som er enslige forsørgere. Økningen i antall mannlige enslige forsørgere tilsvarer likevel ikke økningen i antallet som rapporterer om at de har delt bosted i befolkningen. Det kan det være flere grunner til. For det første er utvidet barnetrygd en ytelse man må søke om. Kanskje er mange ikke klar over at dette er en ytelse de kan ha rett på. Mange ser gjerne ikke på seg selv som enslig forsørger når man deler likt på utgiftene og tid

med barna. Foreldrene vil fortsatt ha høyere utgifter, ettersom begge har egen husholdning. Samtidig vil de daglige utgiftene til barna kanskje være mer like foreldre som bor sammen. En annen viktig forklaring er at det å være enslig forsørger er en livsfase. Mange enslige forsørgere vil få seg ny samboer eller ektefelle, og dermed ikke lenger ha rett på ytelsene.

Idealer om likestilte foreldreskap – også etter samlivsbrudd

Det er en ønsket samfunnsutvikling at fedre tar mer av omsorgsarbeidet, noe som blant annet gjenspeiles i generøse foreldrepermisjonsordninger, i tillegg til en egen fedrekvote (St.meld. nr. 70 (1991–92)). I Støre-regjeringens Hurdalsplattform fra 2021 ble det slått fast at det er mål å «Sørgje for at likestilt foreldreskap blir understøtta i ny barnelov, og vurdere å gjere delt bustad til barnelovas hovudregel» (Regjeringen, 2021, s. 71).

Selv om det er en økning i utbredelsen av delt bosted blant alle grupper av foreldre, er det fortsatt forskjeller mellom de som velger delt bosted, og de som velger at barnet bor fast hos en av foreldrene. De som velger delt bosted har høyere inntekt, jobber i større grad, har høyere utdanning, lavere konfliktnivå og delte mer likt på arbeidsoppgaver i hjemmet da de bodde sammen, enn de som velger fast bosted hos en av foreldrene (Wiik, 2022).

Regelverket for barnetrygd er tilpasset et samfunn hvor idealet om likestilte foreldreskap etter samlivsbrudd står sterkt, ved at begge foreldre kan få utbetalt barnetrygd dersom de har avtalt delt bosted. Loven som regulerer overgangsstønad og stønad til barnetilsyn, kan imidlertid sies å trekke i motsatt retning på særlig to punkt. Når man mottar disse kan man ikke bo for nær den andre forelderen, og ikke tilbringe så mye tid med den andre forelderen at man ikke lenger regnes som enslig forsørger (Folketrygdloven kap. 15). I tillegg er det krav om at man må ha minst 60 prosent av den daglige omsorgen for barnet alene. Dette er regler som kan sies å bryte med idealet om likestilte foreldreskap. I tillegg, påpeker Utvalget for utredning av støtten til barnefamiliene, bryter det inn i til dels svært private områder av livet som også er vanskelig for NAV å skulle kontrollere (NOU,

2017:6). På bakgrunn av dette, samt at ordningene er svært uoversiktlige, foreslo utvalget å avskaffe hele kapittel 15 i Folketrygdloven, som regulerer blant annet overgangsstønad og stønad til barnetilsyn. I stedet ville de at enslige forsørgere skulle få støtte gjennom andre ordninger.

Innstramminger i overgangsstønaden har ført til at langt færre mottar ytelsen i 2022 sammenlignet med 2011. Både innstrammingen i 2012 og 2016 ser ut til å ha hatt en effekt. Samtidig med innstrammingene i overgangsstønaden ser vi at de som mottar ytelsen har økt inntektene sine, at flere jobber, og jobber mer. Det er sannsynligvis store endringer i sammensetningen av gruppen over tid. Blant annet ved at de som ikke greier å møte aktivitetskravet er skjøvet ut av ordningen. Dokken (2018) finner at innstrammingen i 2012 har ført til økt mottak av sosialhjelp blant småbarnsmødre. I vår analyse har vi ikke sett på denne gruppen spesielt. Når vi ser på hele gruppen enslige forsørgere fra 2011 til 2022, er det imidlertid færre som mottar en livsoppholdsytelse fra NAV og en stabil andel som mottar sosialhjelp.

Selv om de som mottar overgangsstønad ser ut til å ha blitt en mindre økonomisk sårbar gruppe over tid, er de fortsatt overrepresentert blant mottakere av sosialhjelp og blant de med lav eller ingen arbeidstilknytning. Dette kan trekke i retning av at de fremdeles er en gruppe som har behov for særlig økonomisk støtte. Samtidig kan det være uheldig hvis betingelsene for å motta økonomisk støtte undergraver idealet om likestilte foreldreskap.

Todelt historie

Når man snakker om enslige forsørgere, er det ofte fokus på at dette er en gruppe som har større risiko for å leve med lavinntekt (Epland & Kirkeberg, 2016; Omholt, 2019; Barne- og familiedepartementet, 2023). Enslige forsørgere er imidlertid ikke et entydig begrep og ulike studier fokuserer på litt ulike grupper. Her har vi tatt utgangspunkt i alle som mottar utvidet barnetrygd, overgangsstønad eller stønad til barnetilsyn. I løpet av de 13 årene vi har undersøkt, har sammensetningen av enslige forsørgere endret seg, og det gjør at vi ser en mer todelt historie om hvordan enslige forsørgere klarer seg økonomisk.

På den ene siden er det en positiv inntektsutvikling for samtlige enslige forsørgere, og flere enslige forsørgere er i arbeid. Sysselsettingen blant kvinnelige enslige forsørgere er noe lavere enn blant kvinner på samme alder generelt, men det er ikke store forskjeller. Imidlertid, er både andelen i jobb og andelen med høy inntekt veldig forskjellig innad i gruppen av enslige forsørgere. Andelen med høy inntekt er størst blant de som bare mottar utvidet barnetrygd, menn, de født i Norge og personer over 30 år.

Det er fortsatt slik at en betydelig andel av de enslige forsørgerne mottar sosialhjelp, og det må antas at en del av disse står langt fra arbeidsmarkedet og vil slite med å bli selvforsørget. De under 30 år, kvinner, innvandrere fra typiske fluktland, de som har tre eller flere barn samt mottakere av overgangsstønad eller en annen livsoppholdsytelse fra NAV er overrepresentert blant de enslige forsørgerne med sosialhjelp. Dette har ikke endret seg mellom 2011 og 2022. Det betyr at samtidig som flere av de enslige forsørgere er i arbeid, er fortsatt en like stor andel av gruppen i en økonomisk sårbar situasjon. Vi ser samtidig at også flere av sosialhjelpsmottakerne er i heltidsarbeid og det kan kanskje tyde på at enkelte lønninger blir for lave etter som levekostnadene har økt. Disse funnene må tolkes med varsomhet siden vi måler mottak av sosialhjelp gjennom året og arbeid kun i desember.

Ordinær og utvidet barnetrygd gis i dag med fastsatte satser, uavhengig av mottakerens inntekt eller behov. Ekspertgruppen om barn i fattige familier la høsten 2023 frem et forslag om å øke både barnetrygden og den utvidede barnetrygden med 83 prosent, og samtidig skatlegge den som lønnsinntekt. Dette forslaget er altså noe som vil påvirke alle som har barn under 18 år, ikke bare enslige forsørgere. Barnetrygden vil fortsatt være en velferdsytelse som er universelt tilgjengelig for alle barnefamilier, men vil etter skatt gi mest til de som har størst behov for økonomisk støtte til å forsørge barn. Dermed vil det også være en omfordeling fra foreldrene med høyere inntekter, til foreldre med lavere inntekter (Barne- og familiedepartementet, 2023). Ekspertgruppen skriver: «Der som barnetrygden skal bidra til å styrke levekårene og livskvaliteten til barn i fattige familier, vil skatlegging av barnetrygden isolert sett være et mer kostnads-

effektivt alternativ til dagens skattefrie innretning. Det vil imidlertid være mindre effektivt for å ivareta målet om at barnetrygden skal bidra til å dekke utgifter ved å ha barn for alle barnefamilier, siden familier med høyere inntekter vil få mindre i barnetrygd etter skatt» (Barne- og familiedepartementet, 2023, s. 123). Ekspertgruppen anslår at en slik endring i den ordinære og utvidede barnetrygden kan redusere andelen barn som lever i vedvarende lavinntekt fra dagens nivå på 11,3 prosent til 6,6 prosent (Barne- og familiedepartementet, 2023).

Funnene i denne analysen indikerer at en betydelig andel av de enslige forsørgere har behov for økonomisk støtte i form av blant annet sosialhjelp. En høyere utbetaling av barnetrygd vil trolig kunne redusere dette behovet for mange. Samtidig ser vi at en god del av de enslige forsørgerne sannsynligvis har tilstrekkelige inntekter til å kunne sikre gode oppvekstvilkår for barna med en redusert barnetrygd. Det er likevel viktig å påpeke at barnetrygden, og den utvidede barnetrygden, også for disse familiene kan være et viktig bidrag til å dekke utgiftene til å forsørge barn, noe ekspertgruppen også trekker frem.

Referanser

Barne- og familiedepartementet (2023). *En barndom for livet – økt tilhørighet, mestring og læring for barn i fattige familier* (Rapport fra Ekspertgruppen om barn i fattige familier). Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/en-ny-barndom-for-livet/id3000835/>

Barnelova. (1981). *Lov om barn og foreldre* (LOV-1981-04-08-8). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7/>

Barnetrygdloven. (2002). *Lov om barnetrygd* (LOV-2002-03-08-4). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2002-03-08-4>

Dahl, E. S. & I. Lima (2021). Utviklingen i sosialhjelp fra 2010 til 2020 – Noen færre mottakere, store endringer i hvem som mottar. *Arbeid og velferd* 3/2021. https://arbeidogvelferd.nav.no/journal/2021/3/m-9691/Utviklingen_i_sosialhjelp_fra_2010_til_2020

- Danielsen, M & Å. M. Kalstø (2023). NAV fastsetter barnebidrag for en stadig mindre, men sårbar gruppe. *Arbeid og velferd* 3/2023. https://arbeidogvelferd.nav.no/journal/2023/3/m-1426/NAV_fastsetter_barnebidraget_for_en_stadig_mindre,_men_s%C3%A5rbar_gruppe
- Dokken, T. (2018). Småbarnsmødre over på andre trygdeytelser etter innstramminger i overgangstonaden. *Arbeid og velferd* 3/2018. https://arbeidogvelferd.nav.no/journal/2018/3/m-2535/Sm%C3%A5barnsm%C3%B8dre_over_p%C3%A5_andre_trygdeytelser_etter_innstramminger_i_overgangsst%C3%B8naden#m-3085
- Epland, J. & M. I. Kirkeberg (2016). *Barnefamilienes inntekter, formue og gjeld 2004-2014* (SSB rapporter 2016/11). Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/_attachment/261718?_ts=153d178a4d0
- Fløtre, I. A. & H. H. Strand (2024, 4. mars). *Slik kan lønnsforskjellen mellom kvinner og menn forklares*. SSB. Hentet 2. mai 2024 fra <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/lonn-og-arbeidskraftkostnader/statistikk/lonn/artikler/slik-kan-lonnsforskjellen-mellom-kvinner-og-menn-forklares>
- Folketrygdloven. (1997). *Lov om folketrygd* (LOV-1997-02-28-19). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-02-28-19>
- Hattrem, A. (2024, 15. april). *Hvor mange er fattige i Norge?* SSB. Hentet 2. mai 2024 fra <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/hvor-mange-er-fattige-i-norge>
- Kjelstad, R. & A. Skevik (2004). Enslige forsørgere – en sosialpolitisk kategori utgått på dato? I A. L. Ellingsæter & A. Leira (Red.), *Velferdsstaten og familien. Utfordringer og dilemmaer*. (s. 231-260). Gyldendal akademisk.
- Lima, I. (2023). Få mottakere av sosialhjelp i 2022 – men økning mot slutten av året. *Arbeid og velferd* 2/2023. https://arbeidogvelferd.nav.no/journal/2023/2/m-2879/F%C3%A5_mottakere_av_sosialhjelp_i_2022_%E2%80%93_men_%C3%B8kning_mot_slutten_av_%C3%A5ret
- Lyngstad, J., R. H. Kitterød & E. H. Nymo (2014). *Bosted og samvær 2002, 2004 og 2012 – Endringer i ansvar og omsorg for barna når mor og far bor hver for seg* (SSB rapporter 2014/2). Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/158734?_ts=145cbb51f00
- NAV. (2024). *Utbetalinger til personer i Norge* [Statistikk]. Hentet 7. februar 2024 fra <https://www.nav.no/nav-og-samfunn/statistikk/flere-statistikkomrader/utbetalinger-til-personer-i-norge-per-fylke-og-kommune>
- NOU 2017:6 (2017). *Offentlig støtte til barnefamilier*. Barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-6/id2540981/>
- Omholt, E. L. (2019). *Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper 2019* (SSB rapporter 2019/33). Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/_attachment/401236?_ts=16e12ba0ff0
- Ot.prp. nr. 57 (2000-2001). *Om lov om barnetrygd (barnetrygdloven)*. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/ot-prp-nr-57-2000-2001-/id123149/>
- Prop. 1 S (2022-2023). *For budsjettåret 2023 under Barne- og familiedepartementet*. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-20222023/id2930858/>
- Prop. 10 L (2019-2020). *Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (samleproposisjon høsten 2019)*. Arbeids- og sosialdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-10-l-20192020/id2676058/>

- Prop. 115 L (2014-2015). *Endringer i folketrygdloven mv. (stønader til enslig mor eller far og tilleggsstønader til tiltaksdeltakere)*. Arbeids- og sosialdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-115-l-2014-2015/id2409869/>
- Prop. 13 L (2012-2013). *Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (samleproposisjon høsten 2012)*. Arbeidsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop-13-l-20122013/id705766/>
- Prop. 7 L (2011-2012). *Endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (samleproposisjon hausten 2011)*. Arbeidsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop-7-l-20112012/id662058/>
- Regjeringen. (2021, 14. oktober). *Hurdalsplattformen*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hurdalsplattformen/id2877252/>
- Regjeringen. (2022, 6. oktober). *Mer rettferdig støtte til enslige forsørgere*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/mer-rettferdig-stotte-til-enslige-forsorgere/id2930397/>
- Sosialtjenesteloven. (2009) *Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (LOV-2009-12-18-131)*. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131>
- Souri, M. & U. B. Grebstad (2023, 23. juni). *Antall sosialhjelpsmottakere økte med nesten 10 prosent*. SSB. Hentet 2. mai 2024 fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/trygd-og-stonad/statistikk/okonomisk-sosialhjelp/artikler/Antall%20sosialhjelpsmottakere%20%C3%B8kte%20med%20nesten%2010%20prosent>
- St.meld. nr. 70 (1991-1992). *Likestillingspolitikk for 1990-åra*. Barne- og familiedepartementet.
- Statistisk sentralbyrå. (2024). 06445: Kjønn-, bosted- og aldersfordeling (7 grupper), etter andel sysselsatte i befolkningen. 4. kvartal (K) 2005 – 2023 [Statistikk]. <https://www.ssb.no/statbank/table/06445>
- Statistisk sentralbyrå. (2023). 06241: *Barn 0-17 år, etter antall hjemmeboende søsken og foreldre og foreldrenes samlivsform 2001 – 2023* [Statistikk]. <https://www.ssb.no/statbank/table/06241>
- Syltevik, L. J. (2018). Myten om alenemødrene og velferdsstaten. I K. Christensen & L.J. Syltevik (Red.), *Myter om velferd og velferdsstaten* (s. 99–122). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.47.ch5>
- Wiik, K. A. (2022). *Delt bosted for barn etter samlivsbrudd – Nye utviklingstrekk og kjennetegn* (SSB rapporter 2022/53). Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger/artikler/delt-bosted-for-barn-etter-samlivsbrudd.nye-utviklingstrekk-og-kjennetegn/_/attachment/inline/7945a9e4-7e99-4dd8-8215-cfd0860da930:d-6034f5d4940669f57aca2d54c78f9924651397c/RAPP2022-53.pdf

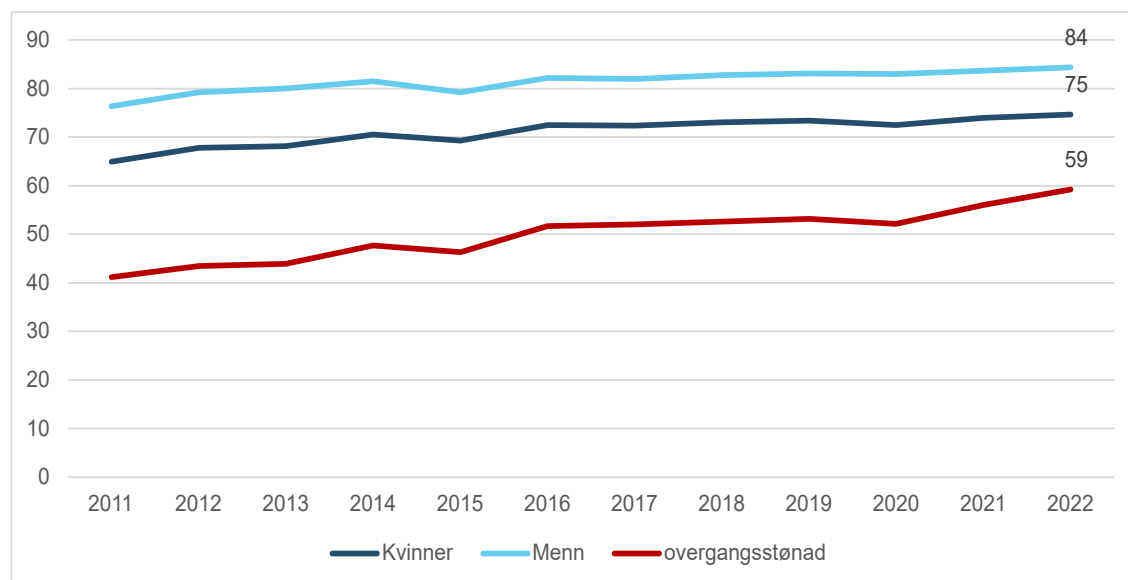
Vedlegg

Tabell V1 Andel enslige forsørgere med livsoppholdsyttelse fra NAV etter kjønn

	2011	2022
Livsoppholdsyttelse i alt, uten overgangsstønad		
Kvinner	29	32
Menn	19	19
Alle	27	29
Tiltakspenger		
Kvinner	0	1
Menn	0	0
Dagpenger		
Kvinner	2	1
Menn	2	1

Kilde: NAV

Figur V1. Utvikling i enslige forsørgeres (18-67 år) i arbeid etter kjønn og mottak av overgangsstønad. 2011-2022. Prosent

Kilde: NAV